

Årsberättelse

2022

1 MidtSkandias organisation

1.1 Medlemmar 2022

KOMMUNER & FYLKE (N)	KOMMUNER & REGION (S)	FÖRETAG/ORG NO OCH SV
Nordland Fylkeskommune	Region Västerbotten	Västerbottens Handelskammare
Alstahaug Kommune	Dorotea Kommun	Rana Utviklingselskap AS
Brønnøy Kommune	Lycksele Kommun	Ranaregionen Naeringsforening
Grane Kommune	Vindelns Kommun	
Hattfjelldal Kommune	Vännäs Kommun	
Hemnes Kommune	Storumans Kommun	
Rana Kommune Lurøy Kommune	Umeå Kommun Åsele Kommun	
Traena Kommune		
Dønna Kommune		
Nesna Kommune		
Vevelstad Komm.		
Sömna kommune		
Helgelandsrådet		
Indre Helgeland Regionråd		

1.2 Högsta beslutande organ

Högsta beslutande organ i ideella föreningen MidtSkandia är årsmötet. Årsmötet utser en styrelse med representanter för regionala organ, kommuner och näringslivet. Strategiplan, handlingsplan samt årsbudget för kommande år fastställs vid MidtSkandias höstmöte.

1.3 Styrelse 2022

1.3.1 Uppdrag:

Styrelsens storlek och sammansättning skall vara sådan att den representerar partnerskapet inom vår gränsregion. Styrelsens arbetsuppgifter fokuseras mot övergripande och framtidsinriktade mål- och inriktningsfrågor, samt uppföljning. Löpande verkställighetsfrågor delegeras till presidiet (ordföranden och vice/vara-ordföranden) och sekretariat. En styrelse som representerar regionens partnerskap nomineras på följande sätt:

- Från svenska sidan nomineras en ordinarie och en ersättare från Region Västerbotten.
- Kommunrepresentanterna och deras ersättare nomineras av kommunerna i Västerbotten, med tyngdpunkten i 2 gränskommuner mot Norge samt länets största kommun.
- Näringslivsrepresentanten och dess ersättare nomineras av kommunerna i Västerbotten.
- Från norsk sida nominerar Nordland Fylkeskommune en ordinarie och en ersättare/vararepresentant.
- Kommunrepresentanterna och deras vararepresentanter (ersättare) nomineras av kommunerna i Helgeland, med en från vardera av de tre regionråden samt en ordinarie representant från Helgelands största kommun.
- Näringslivsrepresentanten och dess vararepresentant nomineras av kommunerna i Helgeland.
- Medlemsstrukturen bibehålls så att det är Nordland Fylkeskommune, Region Västerbotten och samtliga kommuner i Västerbotten och Helgeland som har möjlighet att bli medlemmar. Företag och organisationer i samma område kan också bli medlemmar.

1.3.2 Styrelse 2022:

<u>ORDINARIE</u>	<u>ERSÄTTARE/VARAREPRESENTANT</u>
Tomas Mörtsell, Ordf, Storuman	Mathias Haglund, Vindeln
Geir Waage, vice ordf, Rana	Anita Sollie, Rana
Bent-Joachim Bentzen, NFK	Stig Fride Olsen, NFK
Peter Talseth, Alstahaug	Arne Langseth, Alstahaug
Hanne Davidsen, Indre Helgeland Regionråd	Harald Lie, Hattfjelldal
Eilif Traelnes, Helgelandsrådet	Jan Otto Fiplingdal, HR
Ingvild Skogvold, Ranaregionen näringsför.	Trine Gabor, Ranareg. NF
Greger Lindqvist, Dorotea	Vakant
Anna Frej, Reg Vbtn	Jarl Folkesson, Reg Vbtn
Janet Ågren, Umeå	Henrik Jacobsson, Vännäs
Christer Rönnlund, Lycksele	Andreas From, Åsele
Anders Hjalmarsson, Handelskammaren AC	Siv Forsén, Handelskammaren AC

Notera att ersättarna är personliga.

1.3.3 Styrelsemöten och medlemsmöten

MidtSkandias Styrelse har under 2022 hållit tre protokollförda styrelsemöten och föreningen har därutöver haft årsmöte och höstmöte.

1.4 Personal och presidium

Det operativa arbetet utförs av ett sekretariat bestående av en i MidtSkandia anställd koordinator (100%) i Tärnaby, och en koordinator i Mo i Rana som köps på konsultbasis (40%) från Rana Utviklingsselskap. H-P Carlson har arbetat vid det svenska kontoret sedan 1 februari 2019.

I Norge har Kristin Frodahl Rognerud varit ansvarig för vårt sekretariat fram till november 2022. Därefter har Allan Berg tagit över uppgiften. Även Allan är anställd av RU. Avtalet med Rana Utviklingsselskap förnyades den 1 februari 2023 och gäller i ett år (20240131) med en indexjustering av kostnaderna. Under hösten 2023 bör således beslut kring förlängning eller ny lösning tas.

Löpande beslut i verkställighetsfrågor är delegerade till MidtSkandias presidium (ordförande Tomas Mörtzell, vice ordförande Geir Waage). Styrelsens arbete inriktas mot övergripande och strategiska frågor.

”MidtSkandia gör det enklare och bättre att leva och verka i gränsregionen Västerbotten - Helgeland”

Övergripande områden, fastlagda första gången på Höstmötet 2020:

- *Strategiskt utvecklingsarbete över landsgränsen*
- *Förbättra gränsregional infrastruktur*
- *En synlig och kompetent gränskommitté*

2 VERKSAMHET 2022

Nordiska ministerrådets (NMR) Samarbetsprogram och de nordiska gränskommittéerna, varav MidtSkandia är en, är en viktig grund för vår verksamhet. Det är som ett styrande ramverk. Under Samarbetsprogrammet finns en Strategisk Handlingsplan och en implementeringsplan. I den sistnämnda bidrar gränskommittéerna med sina aktiviteter. Dessa redovisar vi inför varje år och rapporterar efter varje år till NMR.

Ministerrådets årliga bidrag på ca 650 000 SEK (460 000 DKK, cirka) är ett betydelsefullt bidrag till MidtSkandias verksamhet och aktiviteter. Som en av gränskommittéerna under Nordiska ministerrådet har vi stor nytta av nätverk, politiska kontakter och erfarenhetsutbyte. Att stärka relationen till NMR och övriga gränskommittéer ytterligare har därför varit en viktig del av verksamheten under 2022.

Alla nordiska länder har som övergripande nationella mål att uppnå en hållbar utveckling. Den gemensamma Nordiska Vision 2030 är definierad som att ”Norden skall vara världens mest integrerade och hållbara region 2030”.

Det nordiska samarbetet inom regionalpolitik och regional planering, bygger på dessa nationella övergripande mål och har identifierat tre övergripande teman och insatsområden (definierade av Nordiska Ministerrådet i det gällande **Nordiska Samarbetsprogrammet**):

- Ett grönt Norden (som i ekologisk hållbarhet)
- Ett konkurrenskraftigt Norden (som i ekonomisk hållbarhet)
- Ett socialt hållbart Norden (som det låter...)

[Handlingsprogrammet](#) innehåller sedan olika inriktningar som alla syftar till att arbeta mot minst ett av dessa tre teman. Det är på den här nivån MidtSkandias och de övriga gränskommittéernas arbete återfinns.

Sedan 2021 arbetar tre temagrupper med forskningsprojekt inom ramen för handlingsprogrammet:

1 Hållbar landsbygdsutveckling, Temagrupp A: här förväntas insatser och aktiviteter inom demografiska utmaningar, social innovation och entreprenörskap inom service, kompetensutveckling och gränsregionalt samarbete.

2 Hållbara städer och stadsutveckling, Temagrupp B: här förväntas insatser och aktiviteter inom de prioriterade områdena, dvs. social hållbarhet och jämställdhet, samhällsplanering, urbana kvalitéer i små och medelstora städer, samt i arktiska områden med tillväxt och utveckling.

3 Innovativa, hållbara och resilienta (robusta) regioner, Temagrupp C: här förväntas insatser och aktiviteter inom de prioriterade områdena, dvs. grön tillväxt, blå tillväxt, bioekonomi, smarta energisystem, kompetens- och kapitaltillförsel och strategier för hållbar tillväxt.

I Temagrupp C som arbetar med Innovativa, hållbara och resilienta regioner deltar vår koordinator H-P Carlson i styrgruppsarbetet för MidtSkandia. H-P är också samtliga gränskommittéers representant i den samordningsgrupp för alla temagrupper som Nordregio organiserar. Arbetsgrupperna skall vara verksamma till och med 2024. När den nya budgetramen och de nya samarbetsprogrammen börjar gälla (2025) kommer nya teman att gälla. Sannolikt kommer inte gränskommittéernas arbete att "tvingas in i" Nordregios organisation på samma sätt som idag.

Gränsöverskridande samarbete och gränshinder har länge stått i fokus i det nordiska samarbetet med målet att vara "Världens mest integrerade och hållbara region".

Målet för Nordiska ministerrådets engagemang i gränsregionalt samarbete är att se över möjligheterna att ta bort gränshinder för att skapa funktionella och enhetliga gränsregioner samt bidra till gränsregional utveckling. Finansieringen, och även administrationen, av detta är nu under utvärdering. MidtSkandia har tillsammans med Svinesundskommittén och Värmland-Östfold samordnar alla kommittéers arbete för att ta fram förslag till ny modell. Administrationen vid NMR i Köpenhamn önskar en konkurrensutsättning och upphandling av våra bidrag i det nordiska samarbetet. Detta skulle innebära en mindre budget till det konkreta arbetet i gränsregionerna och osäkerhet för våra organisationer. Gränskommittéerna har kommit med ett alternativt förslag som innebär att erfarenhet och nätverks om finns tas tillvara på bästa sätt.

2.1 Medlemsaktiviteter och övergripande aktiviteter

2.1.1 Årsmöte

2022 var även det ett år som påverkades av pandemin. Först på vårkanten kunde vi i vår gränsregion resa någorlunda fritt och börja leva ett mera normalt liv. Årsmötet 2022 låg därför länge i väntläge, men kunde till slut genomföras fysiskt i Bodö den 13 maj.

Bodö bjöd på försommarväder och är en stad som är i stark utveckling. På kvällen den 12 maj fick vi en presentation av Bodös viceordförande och i inledningen av årsmötet den 13 maj en presentation av Nordlands Fylkeskommune och vad som händer där av Monika Sande, fylkesråd.

Vid årsmötet var 12 medlemmar representerade. Årsmötet behandlade sedvanliga frågor i enlighet med stadgarna. Till ordförande omvaldes Tomas Mörtzell, Storumans kommun. Till vice ordförande omvaldes Geir Waage, Rana Kommune. Styrelsens ledamöter valdes med stor kontinuitet och några nya tillkom. Ett par ersättar-platser kunde inte tillsättas, bland annat på grund av utträdesbeslut från medlem.

Dokument på [webben!](#)

2.1.2 Höstmötet

Höstmötet planerades tillsammans med ett strategiskt möte för finska, svenska och norska politiker och chefstjänstemän från vår region. Mötet hölls i Umeå den 10 november på Clarion hotell i anslutning till det strategiska toppmötet.

Programmet som MidtSkandias medlemmar kunde delta i omfattade bland annat information om EU-arbete i NSPA-området med Albert Edman från RISE, VD på Visit Umeå som berättade om besöksnäringen i Umeå och flödena till och från Norge, Finland, Sverige samt Isabella Forsgren från INAB som presenterade Umeås satsningar på hamnen.

Höstmötet samlade 7 medlemmar. Detta är förhållandevis få jämfört med tidigare år och vi behöver tänka till kring framtida möten. De digitala mötena har medfört att många vant sig vid att inte resa längre sträckor så ofta. En effekt av pandemin, sannolikt.

Svensk koordinators saknades på grund av sjukdom. Redundans är bra, på elnät, bredband och i sekretariatet.

Då få var närvarande valde mötet att skjuta den strategiska diskussionen lite på framtiden. Under 2023 kommer en djupare strategiprocess att genomföras för de kommande årens inriktning av arbetet.

Sedvanliga höstmötesförhandlingar genomfördes under mötesordförande Janet Ågrens överinseende.

Dokumentet finns [på vår webb!](#)

2.1.3 Samverkan, partnerskap och organisationsform

MidtSkandia har flera strategiska samarbeten och partnerskap. Det är en viktig del för att bygga nätverk och öka den totala effektiviteten.

Den organisation som står oss närmast är utan tvekan Kvarkenrådet EGTC, där vi bland annat samverkar i projekt och delar medlemskap i AEBR tillsammans. Under 2022 har detta bland annat inneburit konkret samarbete i FAIR-projektet (om elflyg), men också samarbete i ansökningar, svar på remisser, agerande i NMR-relaterade frågor och liknande.

Att Kvarkenrådet numera är ett EGTS påverkar också oss i MidtSkandia. Den norska lagstiftningen är just nu inte anpassad för en omformning av MidtSkandia från förening till EGTS, då ett EGTS inte kan verka på samma sätt i Norge som i EU. MidtSkandia kommer fortsatt att i Norge arbeta för att EGTS skall kunna verka fullt ut även i Norge. Då, men först då, kan omformning av MidtSkandia (eller exempelvis en diskussion om samgående med Kvarkenrådet) bli aktuell. Arbete med detta pågår.

Vi har också under 2022 haft en ökad samverkan med andra gränskommittéer, i enlighet med strategin. Framförallt har vi haft täta kontakter med Svinesundskommittén, Fellesrådet och Greater Copenhagen.

2.2 Övriga aktiviteter

2.2.1 Nordiska Ministerrådet, "Köpenhamnsmötet", mars 2022

Samtliga Gränskommittéer har ett årligt möte som normalt hålls i Nordens Hus i Köpenhamn. Under 2022 hölls mötet i mars, då de flesta restriktioner på grund av covid-19 släppts.

Mötet hölls i delvis nytt format med en dag för bara gränskommittéerna tillsammans och en dag på Nordens Hus tillsammans med sekretariatet där och företrädare för NMR och NR. vid årets möte var det Greater Copenhagen som var värdskap och gjorde en hel del presentationer av sitt arbete och sin organisation. Tanken är att vi skall låta en eller två kommittéer per år vara i fokus.

På Nordens Hus fick vi mycket spännande kring Nordiska rådets gränshinderarbete och också kring de nya definitionerna kring den Nordiska Visionen.

Bra möte med intressant innehåll och nyttiga diskussioner. Dokumentation finns på [webben](#).

2.2.2 Grenseråd, under 2022

Grenserådet är en samling av gränsregionala organisationer (som MidtSkandia) där man samlas för att gå igenom praktiska gränsrelaterade frågor en eller ett par gånger om året. Det kan handla om gränshinder som upptäcks och åtgärdas, skatteproblematik för pendlare, försäkringsfrågor, handelsfrågor och liknande. Arrangör är Grensetjänsten Norge/Sverige som fysiskt finns i Morokulien, precis på gränsen. En stor del av det arbete som nu görs handlar om förenklingar av olika slag. Mycket av detta presenterades under mötena i maj och november. Tyvärr kunde ingen från MidtSkandia delta under 2022. Allt material från konferenserna finns ändå på [webben](#).

2.2.3 Gränsregionalt forum, Kilpisjärvi

Den årliga samverkanskonferensen för Gränskommittéerna, andra gränsregionala organisationer, forskningsorgan och projekt knutna till gränsregionala frågor. Arrangeras varje år av en Gränskommitté, med finansiering av Nordiska Ministerrådets Ämbetsmannakommitté för regional utveckling och är ofta en två eller tre dagar lång konferens.

Hösten 2022 var konferensen i Kilpisjärvi, mycket nära Treriksröset.

Vi fick ta del av inspirerande exempel på lyckade gränsregionala samarbeten och utvecklingsinsatser, en del nyheter från Nordiska Ministerrådets sekretariat och inte minst lära oss mer om Tornedalen och Tornedalsrådets verksamhet.

En fråga som diskuterades intensivt var hur det framtida stödet från NMR till Gränskommittéerna skall se ut. Administrationen i Köpenhamn anser sig behöva strama åt systemet för praktiskt gränsregionalt samarbete, bland annat genom delvis minskad budget. Gränskommittéerna på plats på mötet argumenterade för att det snarare borde vara tvärtom; i ljuset av pandemin med stängda gränser måste vi arbeta mer intensivt och hårdare för att närma oss visionen om "världens mest hållbara och integrerade region 2030.

I övrigt ett väl genomfört arrangemang i spännande omgivning så nära Treriksröset man kommer.

3 Projektverksamhet

3.1 Projektområde 1: Utvecklingsarbete över landsgränserna

3.1.1 Nordic Battery Belt

Tillsammans med Kvarkenrådet (projektägare) startade MidtSkandia ett "Small scale Project" (motsvarar den tidigare projekttypen "förstudie") som ett av de första godkända projekten i Interreg Aurora. Uppdraget kom direkt från Region Västerbotten och Österbottens Landskapsförbund med anledning av den stora utveckling som nu sker i norra Sverige, Finland och även Norge. Projektet har ingen norsk finansiering och inget arbete görs av det skälet i Norge, men vi har haft norskt deltagande i aktiviteterna och MidtSkandia har varit samordnare.

Huvuddelen av arbetet har pågått under 2023 och projektet kommer att slutredovisas i juli.

Syftet med Nordic Battery Belt har varit att tillsammans med signifikanta aktörer i området ("Batteribältet") hitta gemensamma utmaningar att arbeta med i ett större gemensamt projekt.

3.1.2 Business Meetpoint

Under 2022 genomförde MidtSkandia ett mycket uppskattat Business Meetpoint i februari. Titeln på det digitala evenemanget var H2 - Hydrogen Hearing (pun intended!). Business Meetpoint handlade alltså om energi och klimatomställning med fokus på hydrogen (vätgas).

Några av de absolut främsta inom området deltog som talare och vi hade nytt deltagarrekorde för våra digitala BMP, över 75 personer. Material och program finns på [webben](#).

3.1.3 Green, Innovative and Resilient Nordic Regions

Nordregio arbetar med regionalforskning på uppdrag av Nordiska Ministerrådet. I det gränsregionala handlingsprogrammet är deras uppgift att driva tre temagrupper som var och en tar fram och genomför forskningsprojekt inom sitt specifika tema. (se även avsnitt 2 ovan).

MidtSkandia deltar i arbete i Temagrupp C som handlar om Gröna, Innovativa och Resilienta regioner. Detta är en mycket viktig del i Nordiska visionen och särskilt den del som handlar om ett Grönt Norden. Arbetet pågår till och med 2024 (nästa programperiod i NMR börjar 2025) och [resultaten börjar nu komma in](#).

MidtSkandia deltar både i [Temagrupp C](#) (med styrning av forskningen) och i samordningen av alla tre grupperna (A, B och C) som representant för samtliga gränskommittéer.

Det finns mycket matnyttigt på [webben hos Nordregio!](#)

3.2 Projektområde 2: Förbättra transport, logistiklösningar och framtida samverkansformer

3.2.1 FAIR 2020-2022

Projektet FAIR handlade om el-flyg i vid bemärkelse och förutsättningar för en snabb implementering av el-flyg specifikt. Projektet har ägts av Kvarkenrådet. MidtSkandia har varit medfinansierare och stödmottagande partner i projektet samt ansvarigt för arbetet i Norge, som utförts av Nord Universitet till stora delar.

FAIR startade som projekt inom MidtSkandia hösten 2021 då projektet utökades till att omfatta även gränsregionen Sverige/Norge. Vi har haft ansvaret för den delen av projektet och varit lead partner Norge. MidtSkandias sekretariat har varit medlemmar av styrgruppen för hela projektet, som varit stort - kring € 1 000'.

MidtSkandia har varit operativa i projektet med bland annat frågor kring flygplatsernas utvecklingsbehov, laddinfrastruktur och liknade frågor. En regional rapport som kartlägger förutsättningarna i regionen Kvarken MidtSkandia är huvudsakligen den leverans som sekretariatet varit aktivt delaktiga i, utöver styrning av projektet genom styrgrupp och lead partner-rollen.

Även här finns materialet på [webben!](#)

3.2.2 Utveckling av projekt DEROAM: DEveloping a ROadmap for hydrogen Applications on freight transport in Midtskandia

Ett av resultaten från E12-Atlantica (Interreg, gemensam trafikstrategi) var ett antal rekommendationer om genomförande av ett antal punkter. Två av dem är:

- regionalt flyg i öst-/västlig riktning, och
- fossilfria transporter längs E12

FAIR har varit ett projekt som direkt anknyter till den första av de ovan nämnda punkterna. Under 2022 utvecklade vi en ny ansökan till Interreg Aurora för ett projekt (small scale) som syftar till att gemensamt med nyckelaktörer (key stakeholders) ta fram de viktigaste utmaningarna för en utveckling av hydrogendrivna tunga transporter i regionen. Ansökan blev avslagen i november, då budgeten var felaktig.

Sekretariatet har sedan utvecklat ansökan, gjort ett omtag och den är inskickad under 2023. Arbetet i projektet har påbörjats och Region Västerbotten har beviljat Svensk offentlig medfinansiering. Besluten från Interreg och NFK har ännu ej kommunicerats. Vi valde ändå att inleda arbetet på "egen risk", då tempo inför nästa ansökningsomgång i höst är viktigt.

3.2.1 Framtida samverkansformer

NMR

Nordiska Ministerrådets intentioner för framtidens gränsregionala samarbete har varit lite svåra att tyda. Under 2022 inleddes ett arbete med utvärdering av det arbete som Gränskommittéerna, Nordregio och NORA gör.

Sekretariatet hos NMR har aldrig riktigt varit positiva till Gränskommittéerna. Samarbetsformerna mellan NMR och GK har heller inte varit särskilt väl utvecklade. Snarast har det varit en utbetalning och en rapport. Detta har dock förändrats en hel del på sistone och nu ser det bättre ut.

Tyvärr verkar sekretariatet arbeta för att se oss GK som "projekt" som skall upphandlas/lysas ut/sökas med några års mellanrum och därmed konkurrensutsätta verksamheten.

MidtSkandia har tillsammans med övriga GK (nästan alla) arbetat för en utveckling i motsatt riktning - att våra verksamheter skall ses som en del i organisationen för konkret samverkan över gränserna och en viktig del i arbetet för den Nordiska visionen. Våra organisationer har en stark politisk, lokal förankring. Vi har också kontinuitet över lång tid och stor erfarenhet. Att slå sönder den infrastruktur för Nordisk integration vi utgör skulle vara ett misstag. MidtSkandia medverkar därför mycket aktivt i arbetet med att ta fram nya förslag för hur det framtida arbetet skall organiseras. Detta gör vi tillsammans med övriga gränskommittéer. Arbetet påbörjades i samband med utvärderingen 2022 och pågår.

EGTS?

Kvarkenrådets ombildning från förening till EGTS (EGTC) började under 2022 få effekt. Dels har man tillgång till forum och arenor som tidigare var svåra att få access till, men det innebär också en direkt relation till EU.

E12 Atlantica, som refererats till tidigare, pekar också ut mer effektiva samverkansformer för gränsregionalt samarbete som en viktig punkt att arbeta med.

MidtSkandia står lite inför ett strategiskt vägval, vilket blev tydligt under 2022. Fokuset på E12-stråket har delvis inneburit att några medlemmar i Sverige lämnat. I Norge, däremot, blev samtliga kommuner på Helgeland för första gången medlemmar. Med en ambition om att arbeta med fler fokusområden behöver MidtSkandia sannolikt växa organisatoriskt - eller bli en del av någonting större.

Under 2022 togs initiativ att undersöka hur och om vi kan implementera EGTS-formen även i Norge. Arbetet påbörjas under 2023.

Tärnaby i maj 2022

Hans-Peter Carlson
Koordinator MidtSkandia